

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Apologia Pro Conscientiis infirmis, Sev Responsio Benigna Pro securitate dictaminis practici super certa probabilitate fundati

**Fibus, Bartholomaeus
Schweitzer, Johannes**

Coloniae, 1682

§. Quintvs. Quomodo curatoribus animarum sit procedendum juxta
doctrinam probabilisticam?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39304

*****:*****

S. Q V I N T V S.

*Quomodo curatoribus animarum sit
procedendum juxta doctrinam
probabilisticam?*

- I. Uid intersit *benignum* inter & *rigidum* conscientiae moderatorem, facile patescit in sacris tribunalibus. Sunt enim, qui insigniter sanè suos pœnitentes, imò & seipsos fatigant examinibus super numero, specie, circumstantiis peccatorum, onerant gravibus injunctis pœnitentiis, ad reiterandas anteaetas confessiones obligant, restitutiones imperant, consortia periculosa graviter prohibent: jejunia servari, vota impleri, officia recitari urgent: eaque agunt, ut pœnitentibus vias non nisi tutiores tenendas permittant. Sunt alii, qui cum Apostolo compati infirmitatibus hominum didicerunt, iis se accommodant ubi tempus & ratio exigit, & dummodo opiniones certò esse probabiles, licet minùs tutas cognòrint, exigente sic æquitate rei, benigniùs juxta eas procedunt, si quid interrogandos ducunt pœnitentes, id paucis suaviter faciunt, faciles jejunia laxare, dum subest rationabilis causa, votorum dubiorù nullitates declarare, officii obligationem remittere, in omnibus velut patres cum filiis

illis indulgentiùs agere, scientes hoc inter *Concionatorem & Confessarium* interesse, quòd ille venatoris instar è suggestu tubam iudicii palàm omnibus insonet, stentoriâ voce in vitia detonet, & velut alter Elias fulminet. Hic verò velut providus piscator clàm voce submissâ debeat cum omni benignitate & mansuetudine pœnitentes tractare, & velut pisces attrahere, qui minimo strepitu diffugiunt. Verbo: hoc benigni Confessarii unicè agunt, ut pœnitens post factum per moderatam diligentiam conscientiaë examen & humilem sinè dolo sui accusationem, doceatur de malè actis animitùs dolere, propositum emendationis efficax concipere, mandata Dei deinceps melius observare: quæ reliqua sunt, de his sollicitè minùs laborant, in misericordiam & pietatem ubique propensiores.

2. Ubi fatendum, quòd facilis in utraque viâ committatur excessus: justo tamen prudentis iudicio per se periculosior censendus est, qui nimius in rigorem inclinatur. Indubitatum est enim, reperiri ex omni statu viros ac mulieres, cuiusvis ætatis, officii, functionis, quos si in dubio juris ad gravia & suis inclinationibus contraria obstinatè velis adigere, frangas potiùs, quàm inclines, certamque iis damnationem accersas. In quibus proinde istud observari conveniet jure potiori, quod in forensibus iudiciis monet observandum *Honorius Papa relat. cap. fin. de transactionibus ita loquens: in his, in quibus jus non invenitur*

nitur

nitur expressum, procedas, equitate servatâ, in humaniorem partem declinando semper, secundum quod personas & causas & loca & tempora postulare videris. Monitum prudens, juxta quod velut auream regulam nisi in omnibus cautè & circumspectè processeris, id denique te, sed seriùs, aut affecutum videbis, ut infirmi fideles aut tardè, etiam sacrilegè, in luæ damnationis augmentum, Sacramenta frequentent, quæ Christus instituit in salutis remedia: aut abjectâ etiam salutis spe in quævis scelera deinceps inverecundiùs ruant.

3. Pudore suffundatur, qui judex in spiritua- libus constitutus, mansuetudine, pietate & discretione in legum expositione, superari se permittat à sæculari & politicâ judicum circumspectione. Juxta quam monet *Celsus* §. C. l. 18. ff. de legibus in hæc formalia: *Benignius leges interpretande sunt, quò earum voluntas conservetur.* Ex quâ eadem ratione inquit *Cajus* §. C. l. semper in dubiis ff. de regulâ juris. *Semper in dubiis benigniora preferenda sunt.* & *Marcellus* l. ea quæ in partes ff. eodem: *in re dubiâ, benigniorem interpretationem sequi, non minùs justius quàm tutius est. Subsumo: si tutius, ergo honestius, consultius.* Planè modestè & sapienter *Modestinus* l. 25. ff. de legibus ita concludit: *nulla juris ratio aut equitas patitur, ut quæ prouilitate hominum introducuntur, ea nos duriore interpretatione contra ipsorum commodum producamus ad severitatem,* juxta quod &
D Tho-

D. Thomas docet 1. 2. q. 90. a. 2. leges conditas esse in utilitatem subditorum: non est igitur par, ut eas severe interpretemur cum tam grandi molestia & periculo subditorum, quia nulli debemus laqueum injicere. Unde idem S. Doctor ex Ep. 119. Augustini ad Januarium c. 10. inquit 1. 2. q. 108. a. 4. *ut* iis, quæ ex institutione SS. Patrum superaddita sunt præceptis nature, Christi & Apostolorum, moderationem attendendam esse, nè conversatio fidelium onerosa reddatur. dicit enim Augustinus ad inquisitionem Januarii de aliquibus, quòd ipsam religionem nostram, quam in manifestissimis & paucissimis Sacramentis Dei voluit misericordia esse liberam, serviliter premunt oneribus, adeò ut tolerabilior sit conditio judæorum, qui legalibus Sacramentis, non humanis præsumptionibus subjiuntur.

4. Utinam, inquit Honoratus, rerum expertus, Patroni isti rigidiorum opinionum in basilicâ Principis Apostolorum confessionibus audiendis vacassent, certus sum fore, ut mentem mutarent, & de illo suo rigore remitterent. Cùm enim, uti omnino cautè & prudenter Granadus vir in spiritu versatus s. p. de Sacram. contro. 7. tract. 14. resp. 5. ad Sacramentum pœnitentiæ accedere sit unum ex difficilioribus, quæ humana imbecillitati in lege gratiæ præcepta sunt, reddantur, quòd fieri potest, minùs difficilia, quæ ad illius usum seu susceptionem spectant. cui conformiter Joannes Gerson 3. p. lect. 4. de vitâ spir. Coroll. II. dicti rationem assignans:
quia

quia non eruuntur, inquit, homines à luto peccatorum, sed profundius plerumque in illud merguntur, quia desperatius: praterquam, quòd per ejusmodi sententias (nimiùm rigidas) horrendùm inquietentur conscientie. His adstipulatur Gabriel in 4. dist. 15. a. 2. ubi angelici Doctoris monitum inculcat: quia nisi evidenti ratione constet aliquid esse peccatum, incautum & malum est dicere, quòd sit peccatum. Quod, inquit, est ponere laqueos pedibus ambulantium. Eadem habet Suar. de Legibus l. 7. c. 15. Diana p. 4. tract. 3. resp. 58. Tambur. de sacrificio ritè peragendo l. 1. c. 6. n. 4. Marchantius & innumeri alii.

5. His addo exemplum Bernardini Realini, in cujus vita c. 12. ita legimus: ut omni, quo poterat, faciliori modo salutì animarum consuleret, sententias quæ in pœnitentium favorem cedunt, plerumque sequi solebat, pretiosissimi sanguinis Domini nostri, qui adeò dives est miserationum, minimè parvus & avarus. Et hunc allegandum duxi propter notam eximiæ Sanctitatis famam & prudentiæ singularis in Christo.

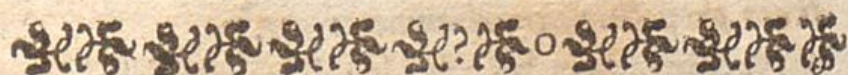
Plura qui volet, consulat Jacobum Granadum, Pasqualigum, Ludovicum Blosium, Bejam, Leandrum de SS. Sacram. & alios passim. Quos inter Laurentius Mayers ex Ordine S. Mariae de mercede redemptorum, cùm asseruisset tamdiu non debere aliquid mortale dici, quamdiu hinc inde rationes probabiles militent: hujus doctrinæ adstipulatorem citat ipsum D. Dominicum, qui etiam confi-

Constitutionibus suis inseruit hæc verba: *Relaxanda est, quantum fieri potest rigiditas & austeritas in consiliis, ac homines benigne tractandi sunt.* atqui hoc non faciunt homines isti novi, qui benignam doctrinam dicunt & approbant esse *radicem propositionum damnatarum.*

Neque tamen hæc ita intelligenda sunt, quasi oleo solum utendum sit Confessariis & Curatoribus animarum; sed etiam vino. Circumspectione opus est, ut non palpentur solum vulnera, sed curentur. *Qui vitius nutriendis parcat & favet, ne contristet peccantem, tam non est misericors, quam qui cultrum rapere puero non vult, ne audiat plorantem.* Omnia cum sale discretionis fiant, ut nimia laxitas non dissolvat conscientias, sed foveatur filialis timor, de quo loquitur *Iob. c. 9. Verebar omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti. Et Prov. 28. Beatus homo, qui semper est pavidus.* Testatur etiam *Gregorius: bonarum mentium esse, ibi culpam agnoscere, ubi culpa non est.*

7. Hoc denique suadendum venit Curatoribus animarum, ut ipsi pro studio majoris perfectionis assuescant probabiliore & tutiore vias eligere, & infirmis exemplo suo præire ad ea, quæ abundantioris justitiæ sunt. Nec enim fateor, officio viri boni & fidelis dispensatoris mysteriorum Dei fungeretur ille, qui juxta benigniores ubique sententias ipse viveret, & suos juxta has dirigendos sumeret, quando absque incommodo &

do & periculo spirituali possent pœnitentes, juxta ea quæ meliora & probabiliora sunt, ad portum salutis perducere. Consilium super his demus: Nemini tamen conscientiam peccati injiciamus.

S. SEXTVS.

Quomodo post damnatas propositiones procedendum sit Advocato, Judici, Religioso, &c. in dubio juris?

I. *D*ico licere *Advocato*, quamdiu potest, defendere causam licet minus probabilem, dummodo certo probabilem: prosequitur enim jus clientis. Si tamen ob rationes novas desinat esse probabilis causa, non tantum tenetur monere clientem, sed etiam desistere, cum nullum habeat jus *Advocatus* ad emungendum clientem in talibus circumstantiis per se loquendo: neque cliens ad vexandum adversarium. Nunquam tamen licitum est *Advocato*, utrique simul factioni oppositæ servire; quia id foret contra fidelitatem: licebit tamen successivè, dummodo non prodantur secreta.

2. Ju-